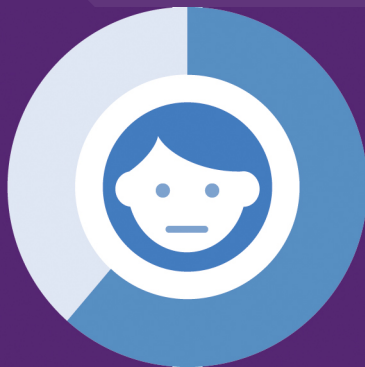

Kompensationsgradsrapporten 2020

- Hur mycket högre blir pensionerna med de nya riktåldrarna?

Innehåll

Sammanfattning.....	3
Resultatet	3
Effekter av en högre pensionsålder	4
Kompensationsgradsrapport 2020	5
Bakgrund och syfte	5
Extra i årets rapport.....	5
Definitioner och variabler	6
Så har vi räknat.....	6
Urval och avgränsning	7
Resultat	9
Urvalets fördelning.....	9
Kompensationsgradens läge och spridning	10
Kompensationsgrad och ålder.....	13
Könsskillnader	15
Olika tjänstepensionsavtal	16
Könsskillnader i olika avtal	18
Faktorer som påverkar kompensationsgraden	20
Låga kompensationsgrader	20
Höga kompensationsgrader.....	20
Kompensationsgrad och lön	21
Privat sparande	23
Regionala skillnader	24
Kompensationsgrad och längre arbetsliv	26
Bilaga 1.....	30
Framtida genomsnittlig pension i olika regioner utifrån prognosen, pensionsutbetalning per månad.	30
Bilaga 2.....	31
Skillnader i kompensationsgrad, olika årskullar.....	31

Sammanfattning

minPension fyller en viktig funktion på den svenska pensionsmarknaden genom att ge tillförlitliga pensionsprognoser till individer så att de kan ta välgrundade beslut om sin egen pension. Pensionen bygger på intjänande under hela arbetslivet och kännedom om att egna förutsättningar tidigt i livet ger större möjlighet att få en bra ekonomi som pensionär.

minPension är en neutral och oberoende webbtjänst där alla som tjänar in till pension i Sverige kan se sin samlade pension, göra pensionsprognoser och uttagsplanera. Vid årsskiftet 2019/2020 hade minPension cirka 3,9 miljoner registrerade användare.

Studien är gjord på ett urval av drygt 700 000 individers pensionsprognoser och bygger på faktiska uppgifter om individernas intjänande hittills. Det ger oss ett unikt underlag.

Det är tydligt att livsvalen vi gör genom livet som rör hur länge vi arbetar och hur mycket, slår igenom på pensionsnivåerna. Pensionsnivåerna kan därför se väldigt olika ut för olika individer. Undersökningen avser prognoser gjorda under 2019 och är den tredje i sitt slag sedan 2015.

Resultatet

Mediankompensationsgraden för urvalet i den här mätningen är 59,5 procent. Det är några tiondels procentenheter högre jämfört med den mätning som gjordes 2017 men två procentenheter lägre än den mätning som gjordes 2015.

Framtidens pensionärer kan räkna med en lägre pension i förhållande till lönen jämfört med äldre generationer om de inte jobbar längre. Det beror på en förväntad längre livslängd. Kompensationsgraden sjunker något för varje generation.

Skillnaden i pension mellan kvinnor och män förväntas bestå, men skillnaderna minskar i de yngre generationerna födda på 1970- och 80-talen. De utrikes födda har en väsentligt lägre kompensationsgrad. Det gäller både män och kvinnor.

Skillnaderna i genomsnittlig kompensationsgrad varierar mellan olika tjänstepensionsavtal. I vissa avtal sjunker kompensationsgraden mer för yngre generationer och i vissa avtal är skillnaden mellan könen större än i andra avtal.

Lönen har också betydelse, både för kompensationsgraden som helhet och för fördelningen av inkomst- och tjänstepension av den totala pensionen. I likhet med tidigare undersökningar har individer med en månadslön på mellan 35-45 000 kronor den lägsta kompensationsgraden. Det kan ha flera orsaker. En är att vid inkomster under 35 000 kronor är det vanligare att pensionen kompletteras med garantipension än vid inkomster däröver. En annan är att vid inkomster under knappt 42 000 kronor är avsättningen till tjänstepension vanligen 4,5 procent medan den kan vara 30 procent vid inkomstnivåer däröver.

De regionala skillnaderna är fortsatt stora. Den genomsnittliga förväntade pensionen i regionerna är under 80 procent av storstädernas, mätt i kronor per

månad. Tidigare rapporter har visat att det inte är någon större skillnad i kompensationsgrad mellan regionerna utan här är det sannolikt skillnaden i totalt intjänande till pensionen som avgör.

Skillnaderna i pensionsnivåer mellan stad och land är till och med något större än skillnaderna mellan kvinnor och män i respektive region.

Effekter av en högre pensionsålder

Vi har den här gången även tittat på vad som händer om förslagen kring riktålder¹ blir verklighet. Höjd riktålder innebär att åldern vid vilken allmän pension kan utbetalas blir högre. Det kommer att påverka kompensationsgraden för kommande generationers pensionärer.

Ett längre arbetsliv kommer att ha stor effekt på pensionens storlek. För de yngsta generationerna, de som är födda i mitten på 1970-talet och slutet på 80-talet, ser pensionerna ut att hamna på lite drygt 70 procent av lönen, givet att de jobbar fram till sin respektive riktålder på 69 respektive 70 år. De riktigt unga, födda 1989, får enligt pensionsprognosen lite drygt 18 500 kronor i pension om de har en lön på 35 000 kronor och börjar tar ut sin pension från 65 års ålder. Om de arbetar ytterligare fem år kan de räkna med en pension på drygt 25 000 kronor. Det betyder alltså att de ökar sin kompensationsgrad från strax över 50 procent till ca 70 procent, givet att de arbetar fram till sin riktålder.

Kvinnor och utrikes födda har generellt en lägre kompensationsgradsnivå och kan behöva jobba längre för att komma upp i samma pensionsnivå.

¹ Riktålder är en pensionsålder som har anpassats till resp. generations förväntade medellivslängd.

Kompensationsgradsrapport 2020

Bakgrund och syfte

Pensionen i det svenska pensionssystemet kommer från olika håll; i form av allmän pension från staten, från arbetsgivare i form av tjänstepension men också från olika typer av privat pensionssparande.

Sedan några årtionden tillbaka har pensionerna förändrats. Vi har gått från förutsägbara system med hög grad av förmånsbaserade produkter till premiebestämda system där individens arbetsliv och val ger större skillnader och det blir allt svårare att förutsäga hur stor pensionen blir. En viktig uppgift för aktörerna på den svenska pensionsmarknaden har därför blivit att ge så tillförlitliga pensionsprognoser som möjligt till individer så att de kan ta välgrundade beslut om sin egen pension.

minPension är en neutral och oberoende webbtjänst där alla som har tjänat in till pension i Sverige kan se sin samlade pension, göra pensionsprognoser och uttagsplanera. Hösten 2019 hade minPension 3,9 miljoner registrerade användare. Det är utifrån ett urval, drygt 700 000 individers pensionsprognoser, som undersökningen är gjord.

Ett mått som använts och fått spridning för att jämföra pensionsnivåer är kompensationsgraden, det vill säga hur stor andel pensionen är jämfört med slutlönen. Syftet med kompensationsgradsberäkningarna är att studera kompensationsgraden i pensionssystemet för enskilda individer födda 1955 och senare för att undersöka om det råder skillnader mellan kön, åldrar och olika avtalsområden inom tjänstepensionen eller andra faktorer som kan tänkas leda till olika utfall. Vi vill också bilda oss en uppfattning om på vilket sätt minPensions användare skiljer sig mot Sveriges befolkning som helhet i motsvarande åldersspann. På så sätt vill vi sprida kunskap om pensionssystemet och hur det utvecklas, både inom pensionsbranschen och till pensionsspararna.

Extra i årets rapport

Vi har i årets rapport räknat lite extra på några åldersklasser pensionssparare för att se hur ett längre arbetsliv kan påverka deras kompensationsgrad. Hur påverkas kompensationsgraden av att de arbetar fram till den föreslagna riktåldern, det vill säga en pensionsålder som anpassas till respektive generations förväntade medellivslängd. Vi har även tagit fram siffror över framtida pensionärers förväntade pensionsutfall i olika regioner.

Tidigare rapporter:

År 2016 presenterade vi den första delrapporten "Hur stor blir pensionen?". I rapporten studerade vi om det fanns några skillnader i genomsnittlig kompensationsgrad mellan kvinnor och män och inom olika avtalsområden. Vi tittade särskilt på kompensationsgraden för 1950-talisterna.

[Rapporten finns att läsa här](#)

År 2017 bearbetades materialet med hjälp av Statistiska centralbyrån (SCB) och då lyftes kompensationsgrader för utrikes födda fram.

[Rapporten finns att läsa här](#)

2018 gjordes en ny beräkning med fokus på minPensions användare som är födda på 1960-talet. De allra flesta från den första generationen som delvis omfattades av förändringarna i den allmänna pensionen, 1940-talisterna, har slutat arbeta. En stor del av 1950-talisterna har gått i pension eller kommer att göra det om något år. Sedan är det 1960-talisternas tur.

[Rapporten finns att läsa här](#)

Definitioner och variabler

I våra beräkningar har vi endast tittat på de pensioner som ingår i beräkningsunderlaget på minPension.se, det vill säga i den allmänna pensionen (inkomstpension/tilläggs pension, premiepension, garantipension). Till det kommer tjänstepension och eventuellt privat pensionssparande. minPension.se har alltså inte med äldreförsörjningsstöd, bostadstillägg för pensionärer eller utländska pensioner i beräkningarna av prognoser. Med privat sparande menas avdragsgillt pensionssparande som rapporteras in till minPension.

Så har vi räknat

Prognosberäkningen utgår från "Standard för pensionsprognoser" (som utarbetats av Svensk Försäkring och Pensionsmyndigheten) som är en rekommendation till ett gemensamt sätt att beräkna pensionsprognoser. Standarden ska svara på frågan "Om jag fortsätter att arbeta och spara som i dag, hur mycket pension per månad kan jag då förväntas få?". Vi jämför framtida pension med lön och inte mot andra typer av ersättningar som sjukersättning eller a-kassa. För att resultatet av pensionsprognosen ska bli jämförbart med nuvarande lön, och inte missuppfattas av användaren, presenteras resultatet i dagens pris- och löneläge. Det innebär att inkomstillväxten sätts till noll.

Detta, tillsammans med antagandet om att framtida inkomster och sparande förblir oförändrade, gör att slutlönen blir lika med nuvarande lön och framtida premieinbetalningar förblir oförändrade fram till pension. Kapitalavkastningen, som uttrycks som en överavkastning, är i "Standard för pensionsprognoser" satt till 2,1 procent. Överavkastning innebär här avkastning utöver löneutveckling.

För jämförelsens skull har vi i den här rapporten satt pensionsåldern till 65 år och alla försäkringar tas ut livsvarigt eller enligt längsta möjliga uttagstid. Exempel: inom individuellt pensionssparande, IPS, är det längsta uttagsalternativet 20 år. Eftersom kompensationsgraden är en kvot, där täljaren utgörs av pensionen och nämnaren av lönen innan pension, behöver dessa begrepp definieras. Hur vi väljer att definiera begreppen kommer att påverka utfallet i beräkningen. I den här studien faller det sig naturligt att använda sig av den slutlön som fås i de simulerade pensionsprognoserna. Eftersom lönetillväxten sätts till noll kommer vi få att slutlönen är lika med den nuvarande lönen.

Pensionen har definierats som den prognostiserade pensionen som fås i prognossimuleringarna. Inom den allmänna pensionen sker den första pensionsutbetalningen vid 65 år. Efter det räknas den allmänna pensionen om på grund av taxeringsförfarandet (nya pensionsrätter för de två senaste åren innan pension räknas in vid årsskiften) och följsamhetsindexeringen. Därmed kommer den allmänna pensionen att fluktuera något i början av utbetalningstiden. Av detta skäl har vi valt att mäta pensionen två år efter tidpunkten för pensionering, då den allmänna pensionen hunnit stabilisera sig.

Kompensationsgraden beräknas för var och en av dessa delar, vilket gör att vi kan se hur respektive pensionsform bidrar till kompensationsgraden.

När vi studerar kompensationsgraden använder vi oss av medianen istället för medelvärdet. Medianen påverkas inte i lika stor utsträckning som medelvärdet av extrema observationer och sneda fördelningar, vilket gör den till ett bättre mått av kompensationsgradens genomsnittliga nivå. Det ska också uppmärksammas att summan av de tre olika pensionsformernas medianer, beräknade var för sig, inte nödvändigtvis är lika med den totala mediankompensationsgrad som vi får om vi inte delar upp pensionen på respektive pensionsform utan beräknar mediankompensationsgraden på den totala pensionen. Det ska dock visa sig att skillnaderna i de flesta fall är mycket små. Vi kommer därför endast att studera mediankompensationsgraden efter uppdelning på respektive pensionsform och benämna summan av dessa som den totala mediankompensationsgraden.

I de prognossimuleringar som görs får vi uppgifter om ett antal variabler som vi behöver för att studera kompensationsgraden. Förutom prognostiserad pension och slutlön per individ får vi bland annat uppgifter om kön, ålder och avtalstillhörighet inom tjänstepensionen. Efter bearbetning av SCB, Statistiska centralbyrån, har vi i vårt underlag lagt till variabler för utrikes eller inrikes födda, i vilken region de bor och antal individer i de olika grupperna. SCB har också stämt av att inkomstuppgifterna från våra användare överensstämmer med taxerad inkomst.

Urval och avgränsning

Totalt under år 2019 gjordes drygt 26 miljoner pensionsprognoser på minPension. Vi får på så sätt tillgång till ett omfattande datamaterial till underlag för bland annat kompensationsgradsberäkningar.

I urvalet till kompensationsgradsberäkningarna med pensionsålder 65 år har vi valt att ta med personer som

- är födda 1955 eller senare
- har en månadslön mellan 5 000 och 200 000 kronor
- har gjort pensionsprognos på minPension någon gång under år 2019.

Vi har exkluderat personer som har en eller flera manuellt registrerade försäkringar. En manuellt registrerad försäkring innebär att användaren själv lagt till en försäkring samt angett en premieinbetalning till den. Anledningen till att vi inte vill ha med dessa individer är att det finns en risk att användaren angett felaktiga uppgifter, till exempel att premieinbetalningen är inaktuell eller på annat

sätt felaktig. Det finns också en risk för att den försäkring som har registrerats manuellt redan finns inrapporterad från ett försäkringsbolag vilket gör att vi får så kallade dubletter.

Vi har även valt att exkludera fall där uttag av ålderspension redan har påbörjats, individer med hel eller partiell sjukersättning och fall där vi har för osäkra uppgifter för att kunna lita på prognosen. I urvalet har vi sedan plockat ut användare med vissa på förhand bestämda födelsedatum.

Resultat

Urvalets fördelning

Vi har valt att dela upp urvalet på kön och även på utrikes och inrikes födda. Skälet till det är att våra tidigare rapporter har visat att kompensationsgraden skiljer sig åt i de grupperna. Vi kan också se att kvinnor och utrikes födda är underrepresenterade i vårt urval jämfört med befolkningen i stort. Männerna är överrepresenterade. Jämfört med användarna 2015 har andelen kvinnor ökat från 41 till 42,2 procent och de utrikes födda från 9,6 till 10,9 procent. Männens andel har på motsvarande sätt minskat från 59 procent år 2015 till 57,8 procent 2019

I tabell 1 har vi delat upp minPensions urval och jämfört med motsvarande grupper i Sveriges befolkning.

Tabell 1

Andel	Utrikes födda	Män	Kvinnor
Min Pension	10,9	57,8	42,2
Sveriges befolkning *	19,1	50,3	49,7
* Folkbokförda 31/12 2018			

Tabell 1: Andelen män och kvinnor och andelen utrikes födda bland minPensions urval jämfört med Sveriges befolkning.

minPensions användare har högre löner (ca 30 procent) än Sveriges befolkning som helhet i motsvarande ålder. Det gäller även om vi bryter ner resultatet, till exempel med hänsyn till kön, ålder eller om de är utrikes eller inrikes födda.

Tabell 2

	minPension	Sveriges befolkning*	
Totalt	461 246	299 101	65%
Män	488 324	335 982	69%
Kvinnor	425 855	264 046	62%
Utrikes födda	447 969	174 715	39%
Inrikes födda	462 758	325 516	70%
Födda 1955-1959	423 592	308 748	73%
Födda 1960-1969	468 428	359 926	77%
Födda 1970-1979	495 025	357 667	72%
Födda 1980-1989	452 437	290 122	64%
* Folkbokförda i Sverige 31/12 2018, 19-63 år			

Tabell 2: Medianlön hos minPensions användare jämfört med Sveriges befolkning.

De generellt högre inkomsterna hos minPensions användare jämfört med Sveriges befolkning kan innebära att den allmänna pensionens andel av kompensationsgraden kan vara något lägre och tjänstepensionens andel något högre än för Sveriges befolkning som helhet, eftersom det finns ett inkomsttak i den allmänna pensionen. Nedbrutet på inkomstintervall försvinner den skillnaden.

Vi har i den här rapporten inte fördelat löneinkomsterna på respektive avtal. Det gjorde vi i rapporten med underlag från 2015 års användare. Där visade det sig att i de olika avtalen var löneinkomsterna i stort överensstämmande mellan användarna och motsvarande grupp bland Sveriges befolkning. Där såg vi också att andelen användare i de olika avtalen skiljer sig något åt. Individer med statlig anställning och privatanställda tjänstemän är något överrepresenterade medan privatanställda arbetare samt kommun- och landstingsanställda är något underrepresenterade. Beroende på lönenivåerna i de olika avtalen kan inkomstskillnaderna mellan våra användare och Sveriges befolkning i stort vara högre än skillnaden inom respektive kollektivavtal.

Kompensationsgradens läge och spridning

Diagrammet nedan visar medianen för kompensationsgraden för minPensions urval, inberäknat den totala pensionen (allmän pension, tjänstepension, privat pensionssparande). Det ger den totala kompensationsgraden.

Mediankompensationsgraden är den kompensationsgrad som delar urvalet mitt itu, det vill säga att 50 procent av individerna har en lägre kompensationsgrad än mediankompensationsgraden och 50 procent har en högre.

Medianen för samtliga är 59,5 procent. Det är något högre än motsvarande siffra i mätningen för två år sedan (59,2) men lägre än 2015 års mätning då kompensationsgradens median var 61 procent.

Diagram 1

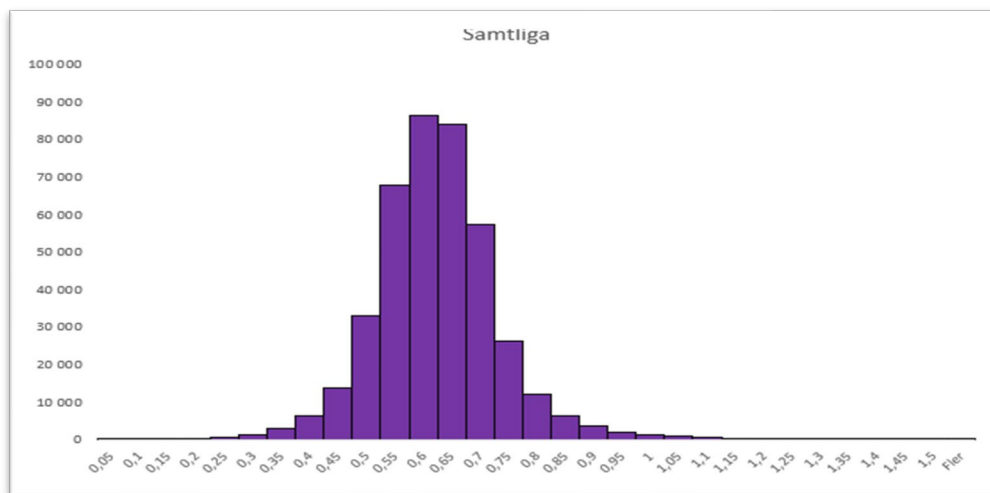

Diagram 1: Spridningen i kompensationsgrad för hela urvalet, ålder 19-63 år, uttagsålder 65 år, livsvarigt uttag eller längsta möjliga uttag för respektive pension.

Om urvalet delas upp i grupperna män, kvinnor och utrikes födda skiljer sig kompensationsgraderna åt. Män har den högsta mediankompensationsgraden, 60,9 procent (60,4 procent år 2017) medan kvinnors kompensationsgrad ligger på 57,7 procent (57,6). Utrikes födda har den lägsta kompensationsgraden 51,8 procent (52,3).

Här är det dock viktigt att komma ihåg att vi inte har delat in urvalet i mer finfördelade grupper efter ålder, avtalsstillhörighet och lön vilket gör att urvalets sammansättning i de olika grupperna påverkar kompensationsgraden.

Diagram 2

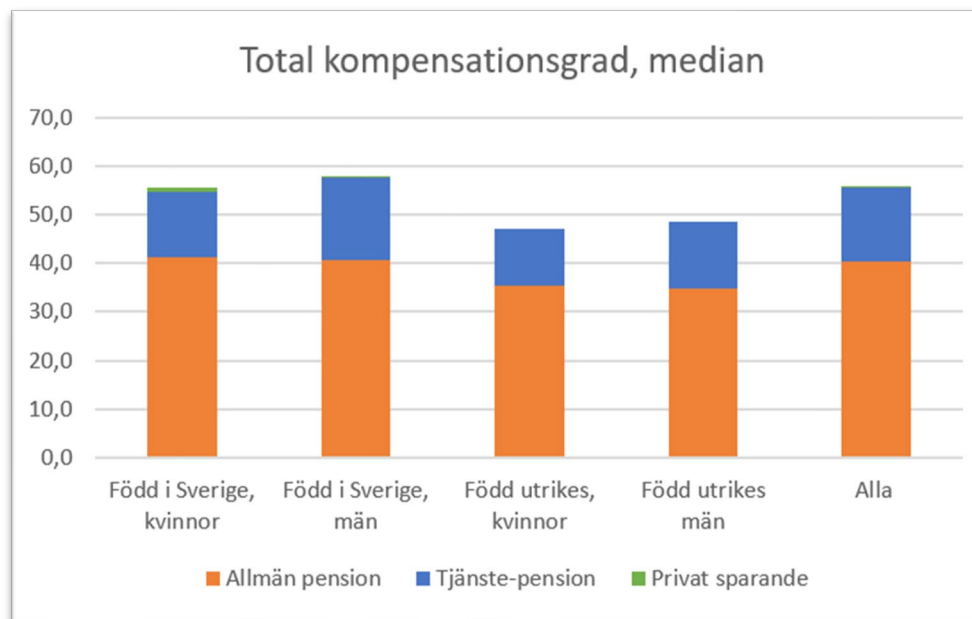

Diagram 2: Skillnaden i total mediankompensationsgrad uppdelad på män, kvinnor och utrikes födda och den totala mediankompensationsgraden i minPensions urval.

Sedan vår första kompensationsgradsberäkning för fyra år sedan, har minPensions registrerade användare ökat. Andelen nya användare är till större del kvinnor och yngre, även om de äldre användarna fortfarande dominerar.

Fyra årskullar, födda 1951-1954, finns inte längre med i underlaget eftersom större delen av de årskullarna har börjat ta ut sina pensioner. Dessa årskullar hade relativt sett höga kompensationsgrader.

Diagram 3

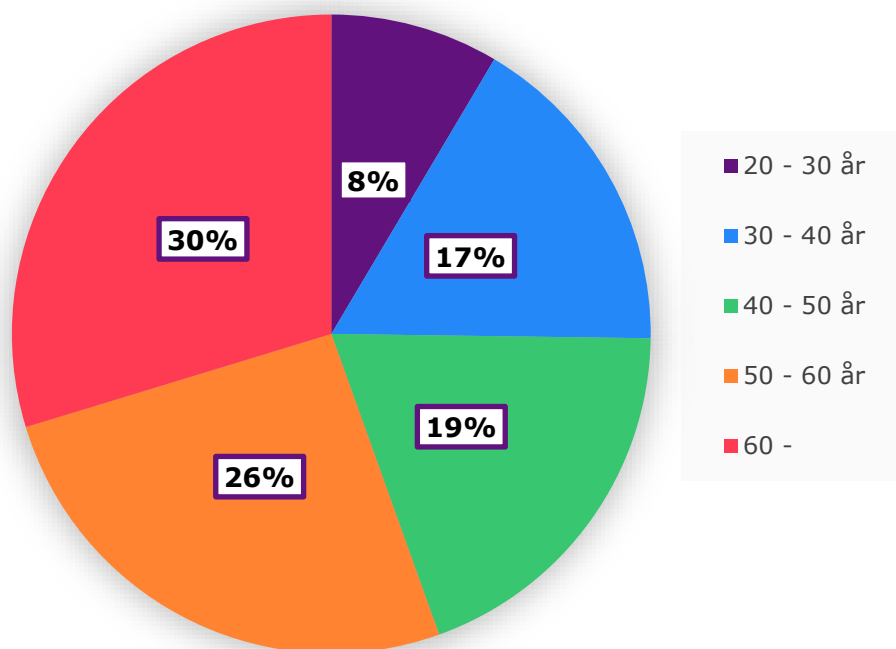

Diagram 3: minPensions användare 2019 uppdelat på olika åldersgrupper. Det finns en tyngdpunkt på äldre användare.

Kompensationsgrad och ålder

Givet samma pensionsålder, att alla pensioner tas ut från 65 års ålder, så ser kompensationsgraden olika ut för olika generationer.

För männen sjunker medianen för den totala kompensationsgraden med 5,4 procentenheter mellan generationerna födda på 50-talet och på 80-talet. Motsvarande skillnad för kvinnorna är 3,1.

Förändringarna beror i första hand på att kompensationsgraden sjunker i den allmänna pensionen. Men för 80-talisterna är medianen för den allmänna pensionen högre än för 70-talisterna, trots att de förväntas leva längre. Tjänstepensionen är dock lägre vilket gör att den totala kompensationsgraden blir lägre.

Orsakerna till att 80-talisterna har en högre kompensationsgrad i den allmänna pensionen kan möjligen förklaras av bättre arbetsmarknad, bättre kapitalavkastning eller att den inbördes fördelningen mellan allmän pension och tjänstepension hos 70- och 80-talister ser väldigt olika ut.

Diagram 4

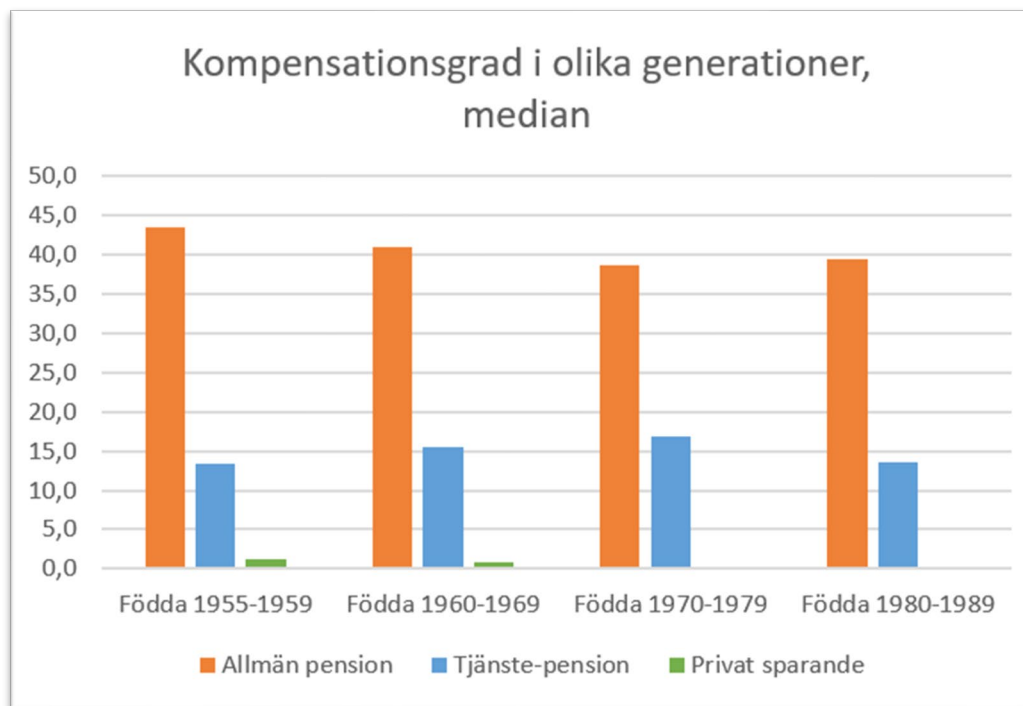

Diagram 4. Skillnaden i genomsnittlig kompensationsgrad mellan olika åldersgrupper oavsett lön, fördelad på allmän pension, tjänstepension och privat sparande.

Det finns skillnader i hur kompensationsgraden beräknas för de olika generationerna. För 50-talisterna handlar det till stor del om redan intjänad pension, medan 80-talisterna har det mesta av arbetslivet och intjänandet till pensionen framför sig.

Medellivslängden är en parameter som styr nivån på pensionerna, både den allmänna och de premiebestämda tjänstepensionerna. Yngre generationer har en högre förväntad medellivslängd än äldre generationer. Deras pensionskapital ska räcka längre vilket sänker kompensationsgraden. I den allmänna pensionen slår effekterna av längre förväntad livstid igenom fullt ut, medan det i tjänstepensionerna fortfarande finns pensionsavtal där livslängden inte påverkar utfallet på samma sätt.

Könsskillnader

Det finns en tydlig skillnad i kompensationsgrad mellan kvinnor och män. Generellt har männen en högre genomsnittlig kompensationsgrad än kvinnor. Orsaken är att kvinnor ofta har färre arbetade år totalt, fler år med deltidsarbete och högre andel frånvaro på grund av föräldraledighet och sjukdom. Det innebär att det totala intjänandet till pension är högre hos män än hos kvinnor. Även om lönen före pension är densamma för män och kvinnor leder det till att kvinnor har en lägre total kompensationsgrad än män.

Kvinnor i de äldre generationerna har en något högre andel som kommer från privat sparande som höjer deras kompensationsgrad.

Diagram 5

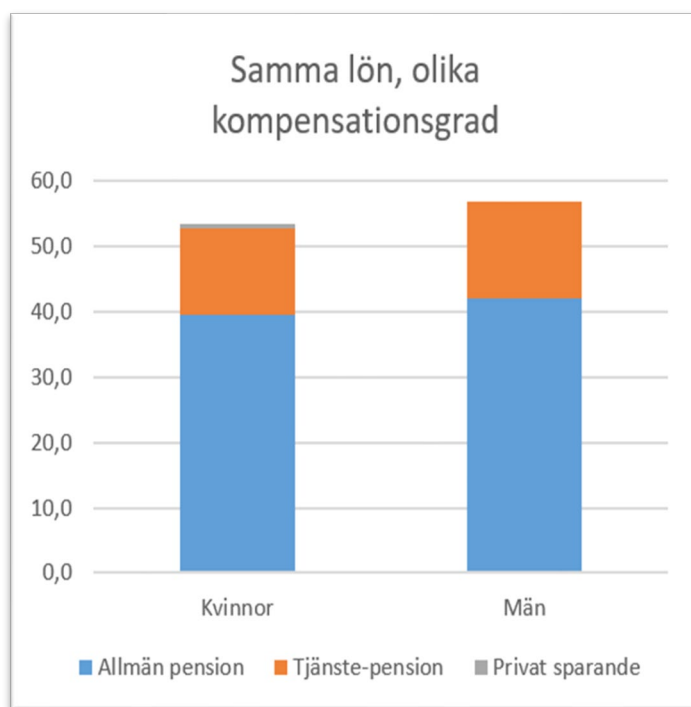

Diagram 5: Kompensationsgrad, median, för kvinnor och män med en månadslön på 35-45 000 kr.

Skillnaden i kompensationsgrad mellan könen utjämnas i med sjunkande ålder. Hos 80-talisterna har männen 1,4 procentenheter högre kompensationsgrad än kvinnorna. Till stor del beror det på att yngre män har en lägre kompensationsgrad än äldre män.

För de yngre generationerna är prognosen till största del förväntat intjänande istället för faktiskt intjänande. Det förväntade intjänandet bygger på att den nuvarande inkomstnivån består, och antagandet är lika oavsett kön.

Vi kommer att följa hur det faktiska utfallet blir i kommande mätningar.

Diagram 6

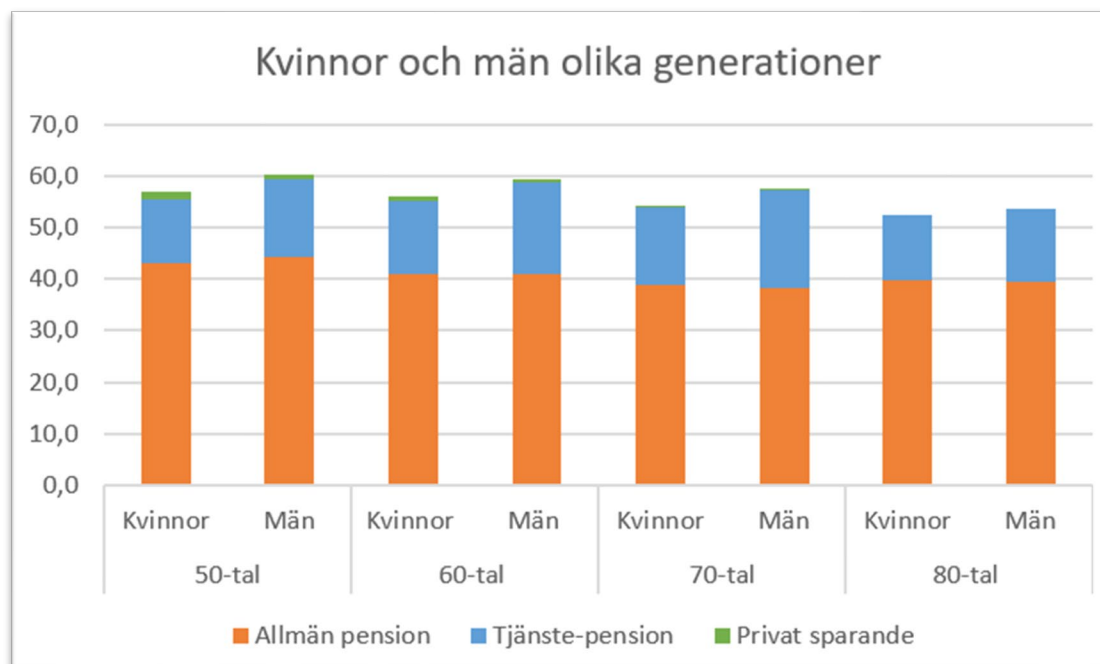

Diagram 6. Kompensationsgrad, median, för kvinnor och män i olika generationer uppdelat på allmän pension, tjänstepension och privat sparande.

Olika tjänstepensionsavtal

När vi tittar på kompensationsgraden i olika tjänstepensionsavtal bygger det på avtal som pensionsspararna hade hösten 2019. Det säger förstås inget om vilket eller vilka avtal spararna haft tidigare i sitt arbetsliv. Prognosen bygger på att individen fortsätter att arbeta inom samma avtal fram till pensionen.

I prognosberäkningarna ingår inte extra avsättningar till tjänstepension eller andra påslag som kan skilja sig mellan olika avtal. Däremot kommer tidigare gjorda avsättningar/inbetalningar med i underlaget för redan intjänad pension.

Det finns en skillnad i total kompensationsgrad mellan olika avtal. Effekten blir tydligast i högre ålder.

Diagram 7

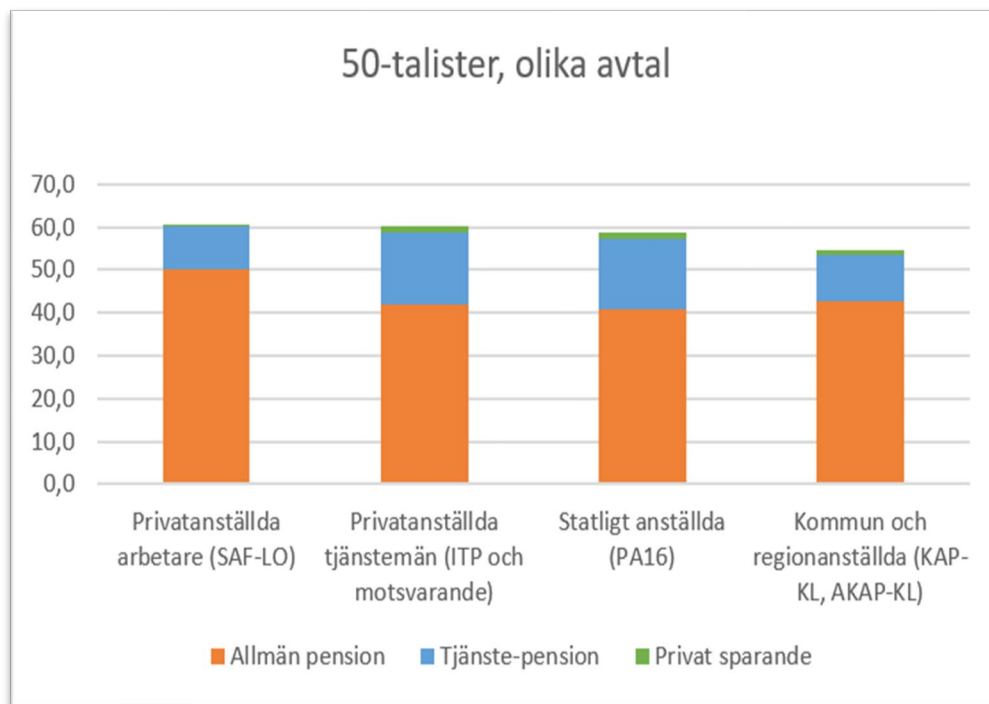

Diagram 7: Kompensationsgrad, median, för 50-talister uppdelat på olika tjänstepensionsavtal.

Diagram 8

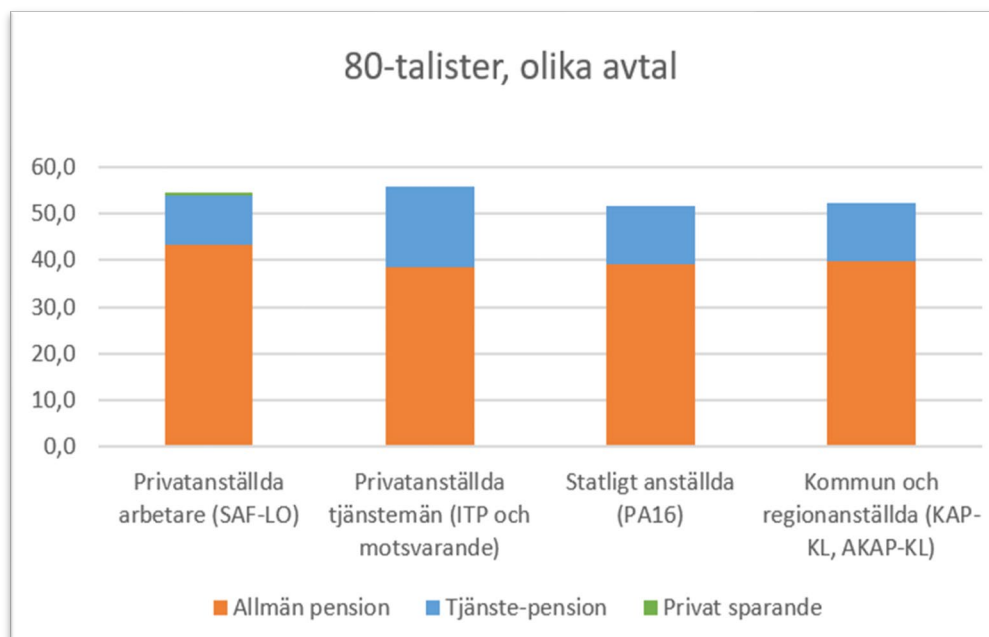

Diagram 8: Kompensationsgrad, median, för 80-talister uppdelat på olika tjänstepensionsavtal.

Privatanställda arbetare födda på 1950-talet har i snitt en kompensationsgrad på 60,3 procent, exklusive privat sparande. Kommun- och regionanställda i samma åldersgrupp har en motsvarande kompensationsgrad på 53,5 procent, en skillnad på 6,8 procentenheter.

Bland 80-talisterna är det de privatanställda tjänstemännen som har den högsta genomsnittliga kompensationsgraden, 55,8 procent. Lägst genomsnittlig kompensationsgrad har de statligt anställda med 51,7 procent. Skillnaden mellan de olika avtalen är lägre, 4,1 procentenheter.

För männen sjunker medianen för den totala kompensationsgraden med 5,4 procentenheter mellan generationerna födda på 50-talet och på 80-talet. Motsvarande skillnad för kvinnorna är 3,1 procentenheter. Förändringarna beror i första hand på att kompensationsgraden sjunker i den allmänna pensionen.

För 80-talisterna är medianen för den allmänna pensionen högre än för 70-talisterna, trots att de förväntas leva längre. Tjänstepensionen är dock lägre vilket gör att den totala kompensationsgraden blir lägre.

Inom respektive avtal är det för statligt anställda och privatanställda arbetare som kompensationsgraden faller mest. Skillnaden mellan 50-talister och 80-talister är drygt sex procentenheter, vilket motsvarar en skillnad på drygt 2 000 kronor i månaden i pension vid en månadslön på 35 000 kronor. Motsvarande förändring för privatanställda tjänstemän och kommun- och regionanställda är tre respektive en procentenhet.

Könsskillnader i olika avtal

Skillnaden i genomsnittlig kompensationsgrad mellan kvinnor och män i urvalet varierar också i de olika avtalen. Störst är skillnaden bland privata tjänstemän och statligt anställda. Skillnaden uppstår redan tidigt i arbetslivet. Det är tjänstepensionen som höjer männens kompensationsgrad.

Diagram 9

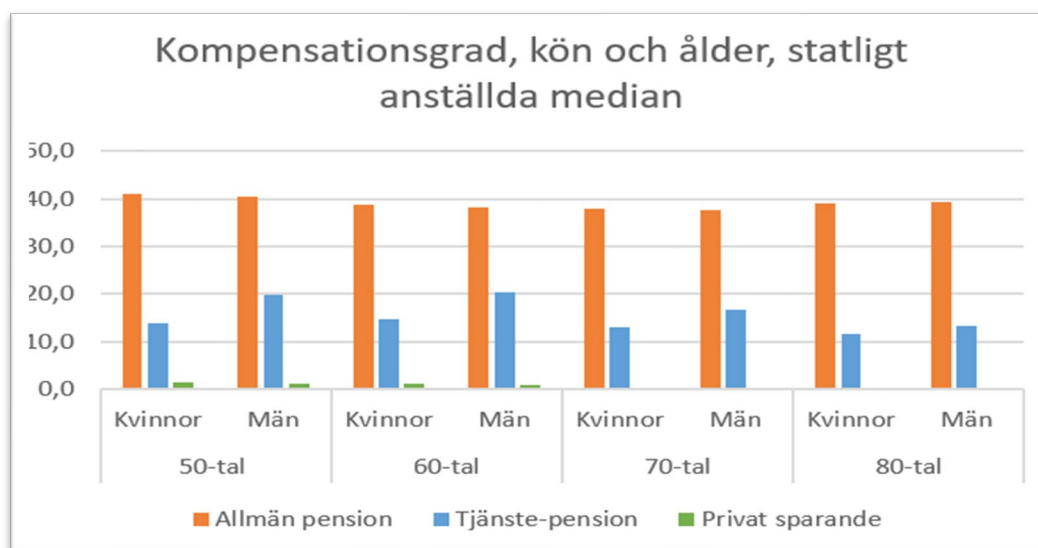

Diagram 9: Kompensationsgraden, median, hos män och kvinnor i olika åldrar, statligt anställda uppdelat på allmän pension, tjänstepension och privat sparande.

För kommun- och regionanställda är skillnaderna i genomsnittlig kompensationsgrad däremot små. Här är också andelen tjänstepension i den totala kompensationsgraden ungefär densamma för båda könen.

Diagram 10

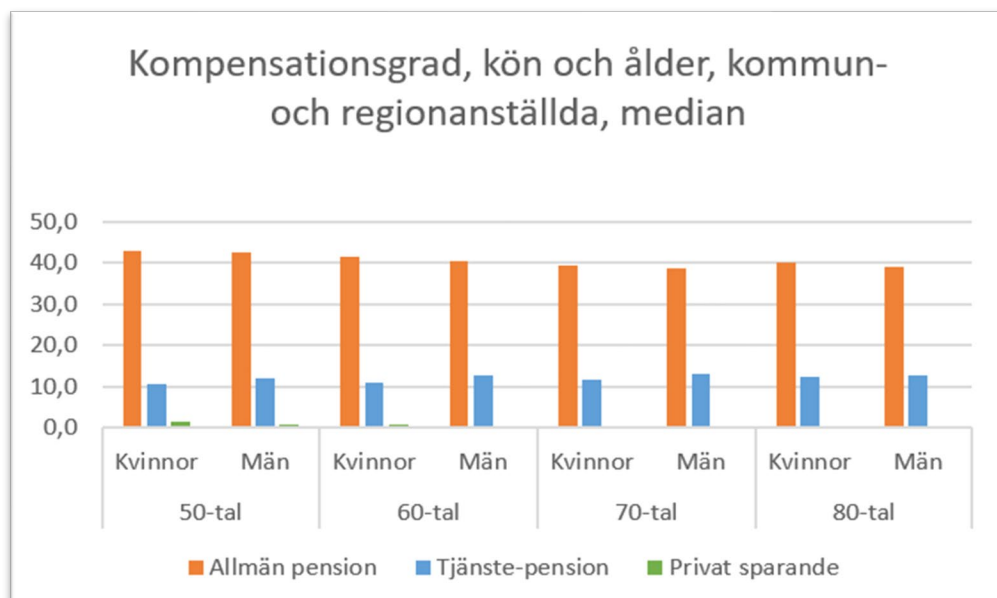

Diagram 10: Kompensationsgraden, median, hos män och kvinnor i olika åldrar för anställda i kommun och region.

Faktorer som påverkar kompensationsgraden

Det finns en mängd faktorer som kan påverka kompensationsgraden åt olika håll. Skillnaden i förväntad medellivslängd kan motverkas av tidigare inträde på arbetsmarknaden. Samma sak gäller om tjänstepensionen börjar betalas ut vid tidigare ålder än för äldre generationer eller om den betalas ut under längre tid. Lönenivån påverkar både den totala kompensationsgraden och de inbördes delarna liksom avkastningen på kapital.

Låga kompensationsgrader

Låga kompensationsgrader uppstår när den prognostiserade pensionen är låg i förhållande till slutlönen. Enligt vår bedömning är den vanligaste orsaken till en låg kompensationsgrad att yrkeslivet för individen historiskt sett har präglats av deltidsarbete, vilket fortfarande är vanligare för kvinnor än för män. Även sent inträde på arbetsmarknaden minskar antalet år för intjänande och därmed den prognostiserade pensionen. Det kan vara en anledning till att utrikes födda har en lägre kompensationsgrad jämfört med inrikes födda.

För full garantipension krävs 40 bosättningsår i Sverige. Om en person har bott i Sverige färre än 40 år minskas garantipensionen med 1/40 per uteblivet år. Det gör att utrikesfödda med låg pension riskerar att få en extra låg kompensationsgrad. Likaså är tidigt uttag negativt för kompensationsgraden, men här har vi antagit samma uttagstid för alla, 65 år.

Förväntad medellivslängd påverkar också kompensationsgraden. Om uttagstiden ökar för att de unga lever längre kommer kompensationsgraden att bli lägre än för tidigare generationer.

En annan grupp som riskerar att få låga kompensationsgrader är de med inkomster över 7,5 inkomstbasbelopp och utan tjänstepension. Inkomster över den nivån är inte pensionsgrundande inom den allmänna pensionen, det vill säga de tjänar inte in några pensionsrätter på löner över inkomsttaket. En annan anledning till att denna grupp riskerar att få låga kompensationsgrader är att de höga inkomsterna ofta kommer senare i livet och alltså bidrar under en relativt kort period till den framtida pensionen. Det i kombination med en hög slutlön gör att kompensationsgraden blir låg.

Höga kompensationsgrader

Med hög kompensationsgrad menas att den prognostiserade pensionen är hög i förhållande till slutlönen. Detta kan bero på att individen har haft en hög eller normal inkomst under lång tid och sedan gått ner i arbetstid eller blivit arbetslös strax innan pensioneringen. Samma sak kan inträffa om en individ väljer att de sista åren före pensionering börja arbeta som egenföretagare och därmed i många fall, sänker sina inkomster. För dessa individer kommer pensionen att bli hög relativt slutlönen och därmed blir kompensationsgraden hög.

Kompensationsgraden blir också hög för individer som under en längre tid har haft inga eller mycket låga inkomster. Det beror på det grundskydd som finns inom det

allmänna pensionssystemet, med bland annat garantipensionen som täcker upp en riktigt låg pension.

Åldern på individerna spelar också roll. Hos minPensions användare finns det en övervikt av äldre användare där till exempel livslängdsantagandet är kortare än för yngre generationer och kompensationsgraden generellt högre, givet samma pensionsålder. Den genomsnittliga kompensationsgraden är därför intressant att studera på generationsnivå och att följa över tid.

Även olika typer av tjänstepensionsavtal kan påverka kompensationsgraden. Förmånsbestämda tjänstepensioner har andra beräkningsgrunder än premiebestämda tjänstepensioner. I de äldre generationerna finns större inslag av förmånsbestämd pension.

Kompensationsgrad och lön

Det är stor skillnad på intjänandet till pensionen beroende på vilken lön individen har. För inkomster upp till 45 000 kronor i månaden väger den allmänna pensionen tyngst. För inkomster över det är det inbetalningarna till tjänstepensionen som ger störst tillskott, givet att det finns en tjänstepension.

Lönenivån påverkar hur kompensationsgradens fördelning ser ut i olika inkomstintervall. För låga inkomster, upp till 25 000 kronor i månaden, svarar den allmänna pensionen för hälften av den totala pensionen. Ju högre inkomster, desto större blir tjänstepensionens andel.

Kompensationsgradens totala nivå påverkas också av inkomsten. Låga och höga inkomster har en högre total kompensationsgrad än inkomster i spannet 25-45 000 kronor i månaden.

Diagram 11

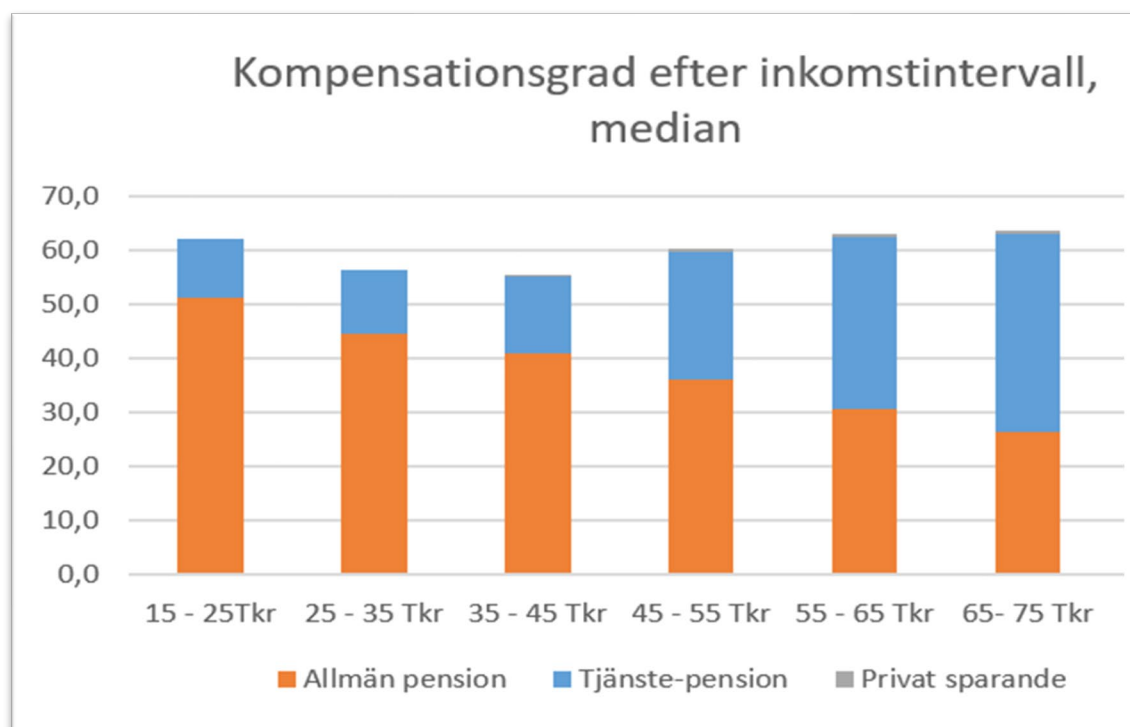

Diagram 11: Kompensationsgraden uppdelad i olika löneintervall. Tjänstepensionens andel stiger och den allmänna pensionens andel sjunker med stigande lönenivåer.

Vi ser också att kompensationsgraden minskar med sjunkande ålder, även om lönenivån är densamma. Skillnaden i genomsnittlig kompensationsgrad mellan två årgångar, födda 1959 och 1989 med en månadslön på 35-45 000 kr är fem procentenheter. För individer födda i slutet på 80-talet slår livslängdsantagandet igenom fullt ut, både i den allmänna pensionen och i tjänstepensionen, oavsett avtal och lönenivå. Skillnaden i kompensationsgrad innebär omkring 2 000 kronor mindre i månaden i pension för 80-talisterna.

Diagram 12

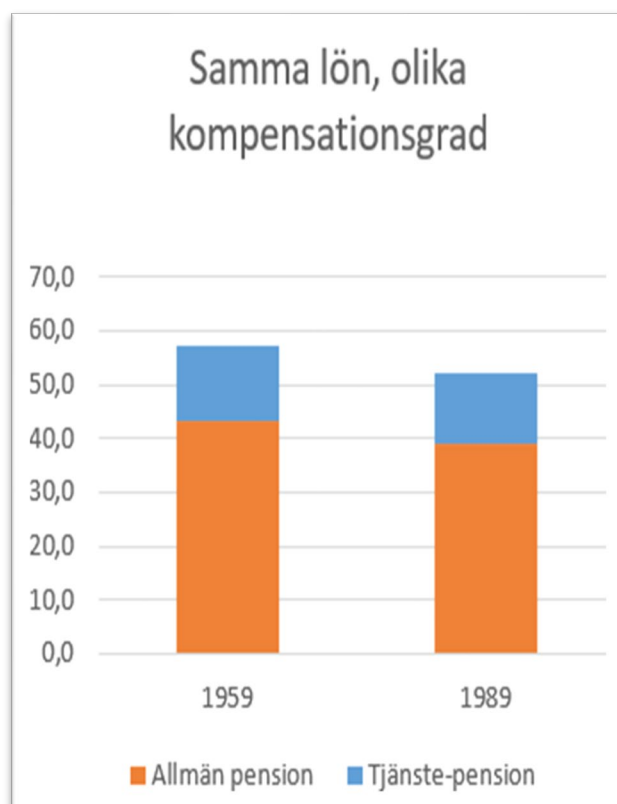

Diagram 12: Skillnaden i median kompensationsgrad i urvalet, mellan olika generationer, födda 1959 och 1989, med samma inkomstnivå, 35-45 000 kronor i månaden.

Privat sparande

Privat pensionssparande ingår i vårt underlag. Här handlar det om avdragsgillt sparande, traditionella pensionsförsäkringar och IPS, individuellt pensionssparande.

Avdragsrätten avskaffades 2016. De som saknar tjänstepension i sin anställning och egenföretagare kan fortsatt göra avdrag inom ramen för privat pensionssparande.

Bland minPensions användare är det privata pensionssparandet av det skälet något som förekommer nästan enbart hos äldre generationer, de som har hunnit få ihop ett sparande av betydelse innan regelförändringarna.

Jämfört med den allmänna pensionen och tjänstepensionen är det privata sparandet begränsat. Som mest bidrar det till kompensationsgraden med 1,5 procentenheter. Det är gruppen kvinnor födda på 50- och 60-talet som det privata sparandet har störst betydelse för den totala kompensationsgraden. Redan vid lönenivåer på 25-35 000 kronor har kvinnor ett privat sparande. Kvinnor med högre inkomster sparar något mer, men sparandets andel ökar inte med stigande inkomst.

Bland männen är det födda på 50-talet som har högst andel privat pensionssparande, 1 procentenhet av den totala kompensationsgraden. Bland utrikes födda är det privata pensionssparandet försumbart.

För jämförelsens skull har vi fördelat det privata pensionssparandet med så lång utbetalningstid som möjligt. Det är dock sällan så det fungerar i verkligheten. Mycket privat sparande har en kortare utbetalningstid, vilket ger en högre kompensationsgrad under den tiden.

Regionala skillnader

Bland dagens pensionärer skiljer sig pensionsnivåerna åt mellan olika regioner. I större städer är pensionerna generellt sett högre än på andra håll i Sverige. De som har de lägsta pensionerna har knappt 70 procent av pensionsnivån i Stockholm.

I minPensions urval ser det ut som att de regionala skillnaderna kommer att bestå. De regionala skillnaderna är också större än skillnaden i pension mellan kvinnor och män i samma region.

Män på Gotland och i Jämtland kan förvänta sig en pension som är 75 procent av pensionen för de män som bor i Stockholm. Kvinnor på Gotland och i Jämtland kan räkna med att få 79 procent av den pension som kvinnor i Stockholm beräknas få.

Kvinnor har över lag lägre pension än män, men regioner med höga pensioner har högre pensioner för båda könen jämfört med resten av landet. Kvinnor kan generellt förvänta sig att få omkring 80 procent av männens pension. Minst är skillnaden i Jämtlands län, där kvinnors förväntade pension är 87 procents av männens. Största skillnaden finns i Östergötland och Halland, 79 procent.

Skälet till de lägre pensionsnivåerna är inte lägre kompensationsgrad för den som bor utanför storstäderna. Som vi visat i avsnittet om lön och kompensationsgrad så finns det skillnader i kompensationsgrad beroende på lön men den är inte dramatisk.

Men även om kompensationsgraden är densamma så gör ett högre intjänande under arbetslivet att pensionen i kronor i månaden blir högre än för den som inte tjänat ihop lika mycket pengar. Skälen till det är flera, som lägre lön, kortare arbetsliv eller avsaknad av tjänstepension.

Högre pension i storstäderna beror sannolikt till stor del på högre lönenivåer.

Diagram 13

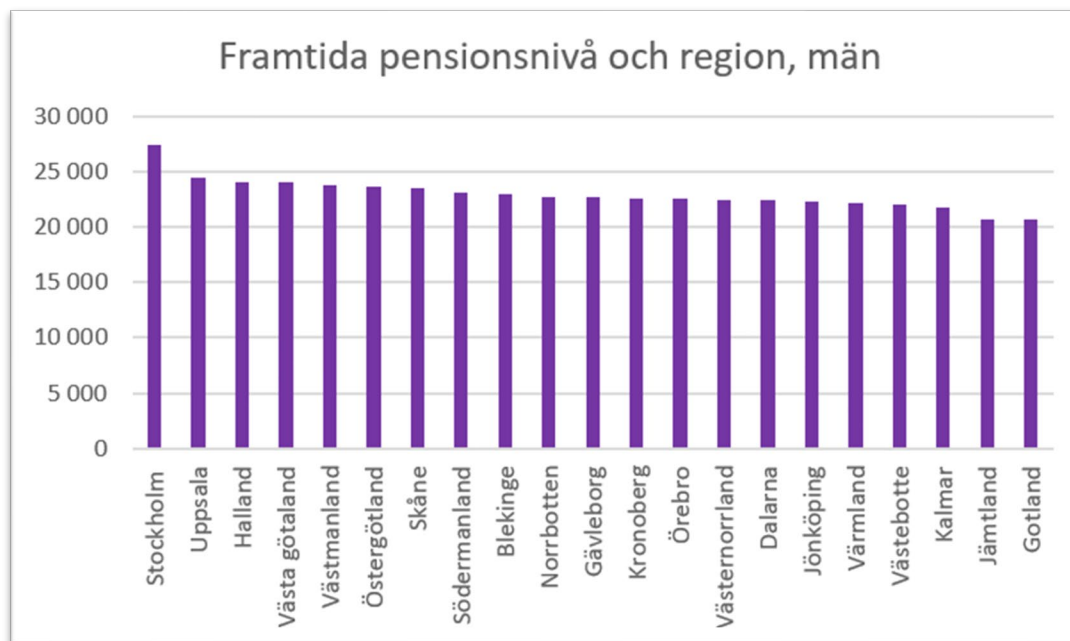

Diagram 13: Skillnaden i förväntad pension, kronor i månaden, för män i olika regioner. Se även Bilaga 1.

Diagram 14

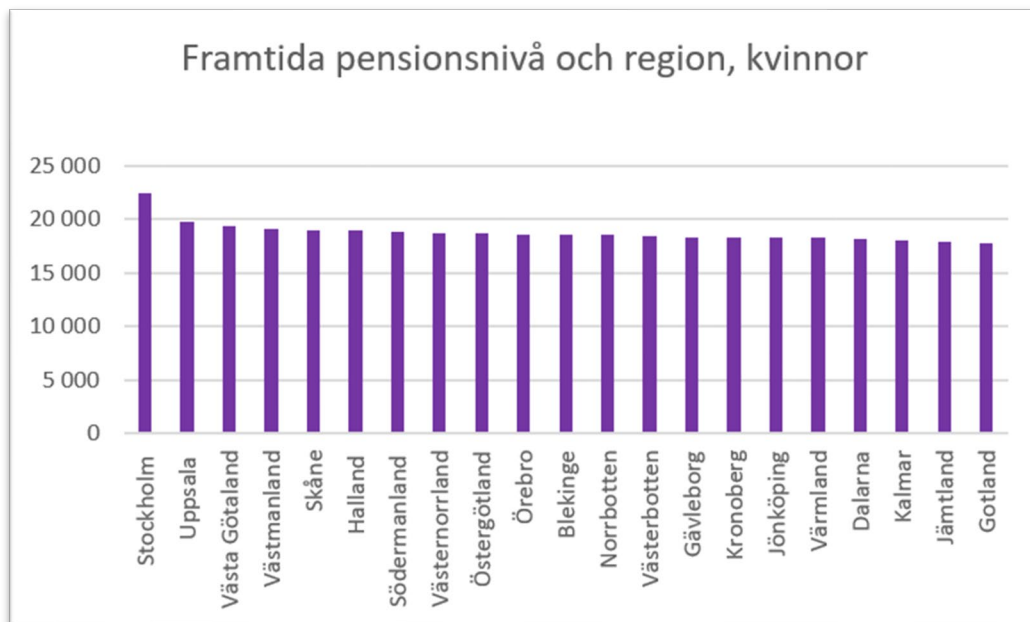

Diagram 14: Skillnaden i förväntad pension, kronor i månaden, för kvinnor i olika regioner. Se även Bilaga 1.

Kompensationsgrad och längre arbetsliv

Våra tidigare rapporter visar att arbete längre upp i åren har stor betydelse för den totala kompensationsgraden. Hur mycket kompensationsgraden stiger för den som arbetar längre påverkas av lön, avtalsområde och eventuella stöd som garantipension, bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd. Det finns också andra vägar att höja kompensationsgraden, till exempel via förändrade förutsättningar i tjänstepensionsavtalen och ett ökat eget sparande till pension.

Pensionsåldrarna i den allmänna pensionen har nu börjat höjas. Detsamma gäller för möjligheten att jobba längre upp i åren. Åldern för när LAS, Lagen om anställningsskydd, upphör att gälla har 2020 höjts till 68 år och 2023 höjs den ytterligare, till 69 år.

Ett nytt begrepp, riktålder, har nyligen införts som begrepp. Riktålder innebär att åldern för när man tidigast kan ta ut allmän pension, garantipension och bostadstillägg kopplas till medellivslängdens utveckling. Förslag på höjningen av åldern för när man kan få tillgång till grundskyddet ska höjas från 65 år till 66 år från och med 2023 har remitterats, men det finns ännu inga konkreta lagförslag vad gäller tillämpningen av riktålder.

Tabell 3

Från och med födelseår	Till och med födelseår	Riktålder	Gäller från år
	1957	65	
1958	1960	66	2024
1961	1963	67	2028
1964	1969	68	2032
1970	1982	69	2039
1983	1996	70	2052
1997	2012	71	2068
2013		72	2085

Tabell 3: Pensionsmyndighetens förslag till riktåldrar för olika åldersgrupper.

Med höjd ålder för när det går att börja lyfta allmän pension och få tillgång till grundskyddet inom pensionssystemet kommer pensionerna att bli högre.

Men vad betyder ett längre arbetsliv och höjda pensionsåldrar för kompensationsgraden för olika generationer?

I dag är riktåldern 65 år. Det är den ålder där a-kassa och sjukersättning upphör att betalas ut och där det blir möjligt att få garantipension, bostadstillägg och

äldreförsörjningsstöd. Det är också den ålder för uttag av pension som vi använt när vi beräknat kompensationsgraden i våra rapporter.

Vi har valt att titta lite extra på de årskullar som finns mitt i åldersspannen för höjd riktålder. Hur påverkas de av förändringarna?

Årskullarna är födda:

1959, riktålder 66 år

1962, riktålder 67 år

1966, riktålder 68 år

1976, riktålder 69 år

1989, riktålder 70 år

I vårt underlag är mediankompensationsgraden för de olika årskullarna 58,4 procent för födda 1959 och 52,3 procent för de yngsta, födda 1989. Det innebär att skillnaden i pension är närmare 2 500 kronor i månaden för den som har en månadslön på 40 000 kronor.

Diagram 15

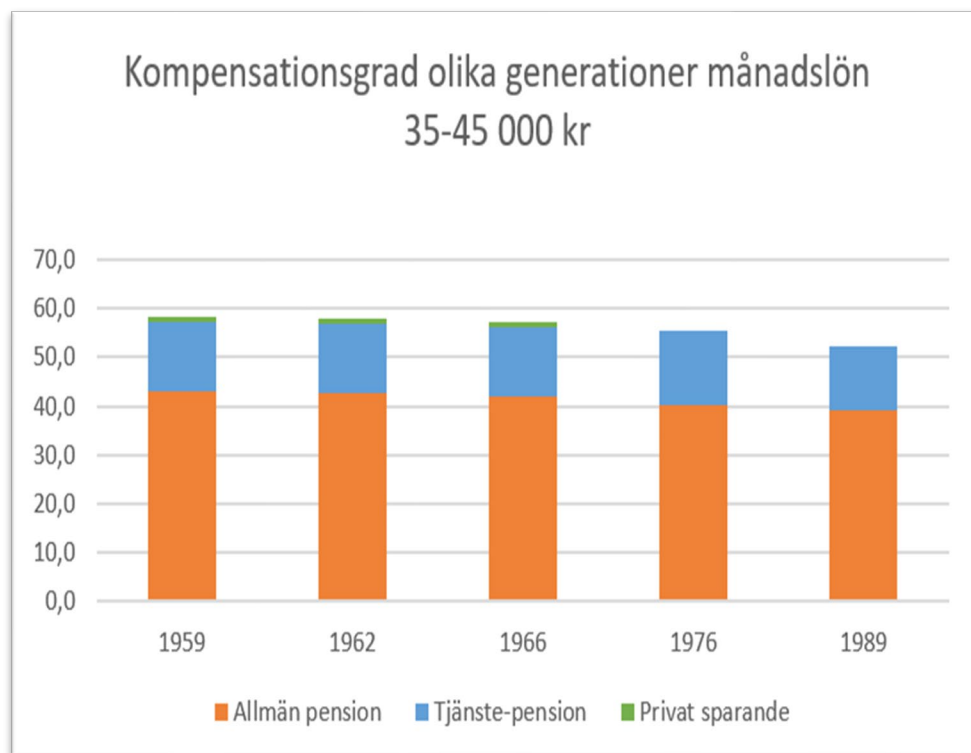

Diagram 15: Skillnaden i median kompensationsgrad mellan olika generationer med samma inkomstnivå, 35-45 000 kr/mån och samma pensionsålder. Se även Bilaga 2.

Om vi förlänger arbetslivet för respektive åldersgrupp till den föreslagna riktåldern påverkas kompensationsgraden. Att jobba längre upp i åren och därmed både tjäna in fler pensionsrätter och eventuellt mer tjänstepension samtidigt som tiden för den förväntade utbetalningen av pension kortas är ett effektivt sätt att öka månadsutbetalningarna och därmed kompensationsgraden.

I våra exempel har vi valt att titta på vad som händer med kompensationsgraden för den som har en månadslön på mellan 35 000 och 45 000 kronor i de olika åldersgrupperna. Detta för att både undvika effekter av eventuell garantipension som höjer kompensationsgraden för den som har en låg pension och effekten av ökad inbetalning till tjänstepensionen som sker i högre inkomstlägen. I tabellen nedan visas effekten av att arbeta fram till riktåldern för respektive åldersgrupp, jämfört med mediankompensationsgraden om pensionen tas ut från 65 års ålder.

Tabell 4

Födelseår	Riktålder	Kompensationsgrad vid 65 år	Kompensationsgrad vid riktåldern
1959	66 år	59%	62%
1962	67 år	58%	66%
1966	68 år	57%	69%
1976	69 år	55,5%	72%
1989	70 år	53%	72%

Tabell 4: Olika generationers föreslagna riktålder och förväntad kompensationsgrad, median, vid en pensionsålder på 65 år jämfört med respektive riktålder. För åldergrupperna födda 1959, 1962 och 1966 är en procentenhet av kompensationsgraden privat sparande. Se även Bilaga 2.

Ett längre arbetsliv har stor effekt på pensionen. För de yngsta generationerna, födda i mitten på 70-talet och slutet på 80-talet, ser pensionerna ut att hamna på lite drygt 70 procent av lönen givet att de jobbar fram till sin respektive riktålder på 69 respektive 70 år. De riktigt unga, födda 1989, får enligt pensionsprognosen lite drygt 18 500 kronor i pension om de har en lön på 35 000 kronor och börjar ta ut sin pension från 65 års ålder. Om de arbetar fem år ytterligare kan de räkna med en pension på drygt 25 000 kronor.

I vårt exempel har vi räknat med att alla arbetar heltid fram till första pensionsuttaget och att all pension tas ut samtidigt. Så ser det inte alltid ut i verkligheten. Tendensen under senare år har varit att fler väljer att kombinera att arbeta och ta ut pension samtidigt. Det är i dag få av dem som arbetar efter 65 års ålder som har ett heltidsarbete.

Vi har heller inte räknat med några förändringar utöver de variabler som finns i minPensions prognosstandard.

Vid beräkningarna har vi använt den genomsnittliga kompensationsgraden för våra åldersgrupper. Kvinnor har generellt sett lägre genomsnittlig kompensationsgrad än män. Det innebär att deras kompensationsgrad förblir lägre även vid ett längre arbetsliv. För att komma upp i samma pensionsnivå som gruppen som helhet måste de jobba längre. För utrikes födda, men ännu lägre genomsnittlig kompensationsgrad, kan det krävas ett ännu längre arbetsliv.

Bilaga 1

Framtida genomsnittlig pension i olika regioner utifrån prognosen, pensionsutbetalning per månad.

	Kvinnor		Män
Stockholm	22 409	Stockholm	27 433
Uppsala	19 828	Uppsala	24 448
Västra Götaland	19 434	Halland	24 018
Västmanland	19 129	Västra Götaland	23 997
Skåne	18 992	Västmanland	23 769
Halland	18 978	Östergötland	23 576
Södermanland	18 817	Skåne	23 487
Västernorrland	18 758	Södermanland	23 100
Östergötland	18 727	Blekinge	22 994
Örebro	18 599	Norrbottn	22 683
Blekinge	18 534	Gävleborg	22 659
Norrbottn	18 517	Kronoberg	22 544
Västerbotten	18 509	Örebro	22 494
Gävleborg	18 379	Västernorrland	22 420
Kronoberg	18 376	Dalarna	22 397
Jönköping	18 352	Jönköping	22 283
Värmland	18 348	Värmland	22 198
Dalarna	18 162	Västerbotten	22 010
Kalmar	18 007	Kalmar	21 727
Jämtland	17 917	Jämtland	20 682
Gotland	17 810	Gotland	20 618

Bilaga 2

Skillnader i kompensationsgrad, olika årskullar

Kompensationsgrad för allmän pension, tjänstepension och privat sparande för åldersgrupper som kan komma att ha olika riktåldrar för sin pension. Här förväntas alla ta ut alla pensioner från 65 års ålder.

De årgångar som valts ligger i mitten av intervallet för när riktåldern bör höjas enligt Pensionsmyndighetens förslag från 2019.

Födelseår	Kön	Allmän pension	Tjänstepension	Privat sparande
1959	Kvinnor och män	43,2	14,4	1,2
1959	Kvinnor	42,8	13,0	1,4
1959	Män	43,6	16,3	1,0
1962	Kvinnor och män	41,9	15,0	1,1
1962	Kvinnor	41,9	13,5	1,3
1962	Män	42,0	16,9	0,9
1966	Kvinnor och män	40,4	15,8	0,8
1966	Kvinnor	40,5	14,3	1,0
1966	Män	40,2	18,3	0,7
1976	Kvinnor och män	38,3	17,2	0
1976	Kvinnor	38,8	15,2	0
1976	Män	37,9	19,6	0
1989	Kvinnor och män	40,0	12,7	0
1989	Kvinnor	40,0	12,5	0
1989	Män	40,0	12,8	0

Födelseår	Födelseland	Allmän pension	Tjänste- pension	Privat sparande
1959	Totalt	43,2	14,4	1,2
1959	Födda i Sverige	43,8	14,7	1,3
1959	Utrikes födda	35,0	11,4	0
1962	Totalt	41,9	15,0	1,1
1962	Födda i Sverige	42,5	15,3	1,2
1962	Utrikes födda	34,8	12,1	0
1966	Totalt	40,4	15,8	0,8
1966	Födda i Sverige	40,9	16,1	0,9
1966	Utrikes födda	33,8	12,8	0
1976	Totalt	38,3	17,2	0
1976	Födda i Sverige	38,9	17,6	0
1976	Utrikes födda	33,6	14,7	0
1989	Totalt	40,0	12,7	0
1989	Födda i Sverige	40,3	12,7	0
1989	Utrikes födda	38,8	12,5	0